

Ik ben het beu, die voortdurende aanval op religie - NRC, 9 augustus 2012, pp. 12-13

Stijgende zorgkosten, extremisme, geen sociale cohesie meer in wijken, problemen met weigerambtenaren – al deze problemen zijn beter aan te pakken als politici meer ruimte zouden geven aan religie, betoogt Maarten Wisse. Een pleidooi tegen de verzakelijking.

Ik ben het beu. Ik ben het beu dat religie in de Nederlandse – en breder: de Europese – samenleving voortdurend wordt weggezet als iets wat ofwel slecht voor jou of de samenleving is, ofwel iets wat nutteloos is en daarom geen plaats dient te hebben in het overheidsbeleid.

Een paar voorbeelden. Diverse progressieve partijen voeren campagne via een fanatieke kruistocht tegen de weigerambtenaar, een ambtenaar die om meestal religieuze redenen weigert een homohuwelijk te sluiten. Als tweede voorbeeld noem ik de treurige ‘wedstrijd’ die een gereformeerde kerk en een Marokkaanse ouderraad moeten spelen om een plekje te krijgen in de postmoderne wijk Leidsche Rijn in Utrecht. Zoals we allemaal in nieuwbouwwijken kunnen zien: een nieuwe wijk, daarin zet je toch zeker geen kerk of moskee meer in het middelpunt?

Of neem het toenemende debat in de samenleving over een religieuze besnijdenis. Zo’n gebeurtenis verminkt je lichaam en levert verder ‘natuurlijk’ niets op. Als je als ouders je kind vergiftigt door je huis met giftige rook vol te blazen, is er niemand die je in een cel zet, maar o wee als je kind wordt besneden. Dan ben je volgens een Keulse rechter strafbaar. Beleidsmakers, rechters en politici negeren religie impliciet en expliciet, of schrijven haar af.

Daarom schrijf ik dit pleidooi voor u, verachters van de religie. Ik zal u op uw wenken bedienen. U interesseert zich heden ten dage vooral voor bezuinigen. Met hulp van zo’n bezuiniging wilt u een samenleving die geld opbrengt, groeit, waarde ontwikkelt en op z’n best haar burgers ook nog wat instantsgeluk oplevert. U krijgt van mij een vlammend pleidooi voor de religie, maar met louter opportunistische argumenten. Of religie waar is, zal mij in deze bijdrage een worst zijn. Het interesseert mij alleen dat zij u iets oplevert. Ik geef ‘beleidsrelevante informatie’ op twee gebieden die voor u gewichtig zijn.

Allereerst is daar de moraal. U repliceert misschien: ook niet-religieuze mensen vertonen moreel gedrag. Dit aanvaard ik gaarne – godzijdank, zou ik er als gelovige bij zeggen, maar dat waardeert u misschien niet.

Mijn punt is: religie ondersteunt verantwoord gedrag. Ik wil dat toelichten aan de hand van één punt. Wie de rijksbegroting onder de loep neemt, ziet dat de zorgbegroting hierin een enorm gat slaat. Natuurlijk wilt u het als politici en beleidsmakers niet weten, maar geef het maar toe: er is geen houden aan. Eigen risicootje omhoog, hier wat knippen en daar wat plakken – het helpt allemaal niets. Dit komt doordat u maar twee instrumenten tot uw beschikking heeft: een financiële of een juridische prikkel, centen of regels. O, wat een batterij aan regels heeft u nodig om één cent terug te verdienen. Het is onbeheersbaar.

Wat als u nu eens religies zou faciliteren die moreel gedrag stimuleren? U kunt heel wat euro’s aan kerken doneren voordat u uw voortdurend toenemende aantal regels heeft terugverdiend. Heeft u zich ooit gerealiseerd dat die onbeheersbare begroting tot enkele decennia geleden aanzienlijk werd beïnvloed door religieuze motivaties bij ‘zorgaanbieders’? Tegen een bescheiden inkomen was mijn oudtante directrice van een diaconessenhuis. Het flatje was heel bescheiden. Waar kom je daar tegenwoordig nog

om? Nu is alle zorg alleen nog maar te koop. Vijf minuten persoonlijke aandacht als ik straks bejaard ben, meer kan er niet meer af.

Vervolgens als tweede: sociale cohesie, hier geformuleerd als 'een ziel voor de wijk'. Overall in Nederland worden jarendertigwijken gebouwd – tenminste, het lijkt erop. Natuurlijk doen we dit zonder op markante plaatsen die markante jarendertigkerken te bouwen. Die zijn overbodig geworden. Wijken en huizen zonder ziel zijn het, maar vertel mij nu eens: welk gebouw, behalve een kerk, een moskee of een tempel, is in staat om dat extra, die ziel, dat gevoel aan een wijk te geven dat de wereld meer is dan een bijeengeveegde hoeveelheid plannen van projectontwikkelaars?

Mijn punt is dit: als u wijken wilt waarin meer zit dan brood en spelen – en de woningwaarde in die nieuwe wijken vraágt om die meerwaarde! – zult u religie moeten faciliteren, meer dan alleen op een paar vierkante meter aan de rand.

Als bonus krijgt u een omgekeerde redenering. Wist u, politici en beleidsmakers van dit land, dat het faciliteren van religie de beste manier is om haar neigingen tot extremisme te matigen? Kassa. Klein beetje geld erin, extremisme eruit. U probeert de extremistische neigingen te bestrijden door religies op te sluiten in hun eigen privéruimte, maar al sinds de zestiende eeuw weten de Hollandse regenten dat je dit niet moet doen.

Staatsgefaciliteerde religie is gematigde religie. Wat wilt u nog meer?

© 2012, NRC Handelsblad, Maarten Wisse